

REGERINGEN

Regeringsbeslut

II:1

2011-07-28

U2011/4322/JÄM

Utbildningsdepartementet

Länsstyrelsen i Östergötlands län
581 86 Linköping

Uppdrag till Länsstyrelsen i Östergötlands län att utveckla och sprida en vägledning för stöd till och rehabilitering av unga

Regeringens beslut

Regeringen ger Länsstyrelsen i Östergötlands län i uppdrag att utveckla och sprida den vägledning (rapport nr 2011:14) som länsstyrelsen har tagit fram på regeringens uppdrag för stöd till och rehabilitering av unga som har placerats i familjehem eller hem för vård eller boende (HVB) på grund av att de riskerar att bli, eller har blivit, gifta mot sin vilja eller utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Uppdraget ska genomföras i minst sex kommuner.

Syftet med uppdraget är att kvalitetsutveckla arbetet med stöd och rehabilitering i fråga om vilka stödinsatser som bör sättas in för de unga som bereds vård av samhället med stöd av 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller som på annat sätt blir placerade i familjehem eller HVB på grund av att de riskerar att bli, eller har blivit, gifta mot sin vilja eller utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck. Hotbilden är i vissa fall stor vilket kan leda till beslut om skyddat boende. Fokus ska vara inriktat på att identifiera de faktorer som är viktiga för ett effektivt och sammanhållet arbete med unga som får insatser av samhällets myndigheter på grund av att de utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck.

Uppdraget löper 2011-2013 och omfattar totalt 9 600 000 kronor som rekvireras från Kammarkollegiet. För genomförandet av uppdraget får Länsstyrelsen i Östergötlands län för 2011 rekvirera högst 2 000 000 kronor senast den 1 oktober 2011. För 2012 får Länsstyrelsen i Östergötlands län rekvirera högst 3 800 000 kronor senast den 1 oktober 2012 och för 2013 högst 3 800 000 kronor senast den 1 oktober 2013. Kostnaderna för uppdraget ska belasta utgiftsområde 13, anslag 3:1 *Särskilda jämställdhetsåtgärder*, anslagspost 12 Jämställdhetsinsatser efter

regeringsbeslut. Medel som inte förbrukats för avsett ändamål ska återbetalas till Kammarkollegiet senast den 31 mars året efter det år medlen har rekvirerats.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ska upprätta en projektplan där det ska framgå vilka kommuner som deltar i genomförandet av uppdraget. I projektplanen ska också anges vilka myndigheter och övriga aktörer som kommer att delta samt en beskrivning av hur arbetet ska bedrivas. Länsstyrelsen i Östergötlands län ska senast den 15 oktober 2011 lämna projektplanen till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Myndigheten ska vidare senast den 31 december 2012 lämna en delrapport om uppdragets genomförande samt senast den 28 februari 2014 lämna en slutrapport om hur uppdraget i sin helhet har genomförts, inklusive en ekonomisk redovisning, till Regeringskansliet (Utbildningsdepartementet). Slutredovisningen ska innehålla en redovisning av uppdragets genomförande, en utvärdering av uppdragets effekter samt en plan för hur övriga kommuner ska kunna tillgodogöra sig vägledningen.

Länsstyrelsen i Östergötlands län ska vid genomförandet av uppdraget samråda med Rikspolisstyrelsen, Socialstyrelsen, Sveriges Kommuner och Landsting och övriga berörda.

Skälen för regeringens beslut

Sambandet mellan hedersrelaterat våld och förtryck och att personer blir gifta mot sin vilja förtydligades genom regeringens handlingsplan för att förebygga och förhindra att unga blir gifta mot sin vilja (skr. 2009/10:229, bet. 2010/11:KrU4) som presenterades i maj 2010. Handlingsplanen innehåller 15 åtgärder inom fyra områden:

- stärkt förebyggande arbete,
- förstärkt stöd och skydd,
- förbättrad samverkan mellan myndigheter samt
- ökad kunskap.

Hedersrelaterat våld och förtryck samt att bli gift mot sin vilja drabbar barn, unga och vuxna av båda könen inklusive homosexuella, bisexuella och personer med könsöverskridande identitet och många gånger är det föräldrar, syskon och andra närstående som står för våld och hot. Såväl Socialstyrelsen som Ungdomsstyrelsen har i olika rapporter visat att de barn som bereds vård med stöd av 2 § lagen (1990:52) med särskilda bestämmelser om vård av unga eller unga över 18 år som på annat sätt blir placerade i familjehem eller HVB inte sällan har varit utsatta för psykiskt och fysiskt våld under lång tid. Rapporterna visar också att

behovet av stöd och rehabilitering kan vara mycket omfattande under den tid de är placerade och även efter avslutad placering. Studien ”Frihet och familj – en uppföljning av skyddat boende för personer som hotats av hedersrelaterat våld” (Socialstyrelsen, 2007) visar att det finns stora brister i insatser och uppföljning av de som placeras. Studien visar också att det psykiska lidandet fortfarande kan vara stort en lång tid efter placering samt att risken för att utsättas för ytterligare övergrepp fortfarande är stor. Att bli omhändertagen av socialtjänsten för att få skydd från den egna familjen kan vara påfrestande och svårt. I dag ges det långsiktiga stödet till stor del av frivilligorganisationer. Alla kommuner har inte upparbetat en egen kompetens i det långsiktiga stödet eftersom de som placeras ofta får flytta till en annan kommun på grund av hotbilden.

Länsstyrelsen i Östergötlands län fick den 27 maj 2010 regeringens uppdrag (dnr. IJ2010/961/JÄM) att ta fram en vägledning som skulle kunna användas på lokal nivå av berörda yrkesgrupper. Vägledningen skulle syfta till att de som placeras i familjehem eller HVB på grund av att de riskerar att bli gifta mot sin vilja eller för att de har blivit gifta mot sin vilja får det stöd de behöver och den rehabilitering de är i behov av oavsett var de placeras. I uppdraget ingick att förankra vägledningen hos berörda yrkesgrupper samt att utarbeta en plan för att sprida den nationellt.

Länsstyrelsen i Östergötlands län har i maj 2011 slutredovisat uppdraget i vägledningen ”Våga göra skillnad – En vägledning för skydd, stöd och rehabilitering av unga som utsatts för hedersrelaterat våld och förtryck och/eller som riskerar att bli gifta mot sin vilja eller som har blivit gifta mot sin vilja” (rapport nr 2011:14). Länsstyrelsen lyfter bl.a. fram att det saknas kriterier för vad som är skyddat boende, något som försvårar placeringen av de unga som utsätts. Insatserna är också olika beroende på om det rör personer som är under eller över 18 år. I vägledningen finns en genomgång av befintlig forskning som rör våldsutsatta barn och kvinnor. Detta kompletteras av intervjuer med unga som har bott på olika skyddade boenden samt intervjuer med personal på skyddade boenden och personer med specialistkompetens inom området. Vägledningen utgår från befintlig lagstiftning (socialtjänstlagen) samt det förhållandet att socialtjänsten har huvudansvaret i arbetet på den lokala nivån när det gäller insatser för de barn och unga som placeras och att detta ansvar inte upphör i och med placeringen. Vidare innehåller vägledningen förslag på metodutveckling och förändrade arbetssätt och synsätt inom det ramverk som lagstiftningen ger. Den tar sin utgångspunkt i målgruppens perspektiv och behov av stöd och

rehabilitering vid placering i familjehem eller HVB. En viktig del i detta är betydelsen av samverkan mellan olika aktörer på lokal nivå. Det är en utveckling och spridning av denna vägledning som länsstyrelsen nu får i uppdrag att genomföra i minst sex kommuner.

På regeringens vägnar

Nyamko Sabuni

Karolina Vrethem

Kopia till

Statsrådsberedningen/SAM
Justitiedepartementet/PO, L2 och L5
Socialdepartementet/FST, FS och SFÖ
Finansdepartementet/BA och KSÄ KE
Arbetsmarknadsdepartementet/DISK och IU
Rikspolisstyrelsen
Brottsförebyggande rådet
Brottsoffermyndigheten
Socialstyrelsen
Statens folkhälsoinstitut
länsstyrelserna
Nämnden för statligt stöd till trossamfund
Kammarkollegiet
Statens skolverk
Ungdomsstyrelsen
Uppsala Universitet, Nationellt Centrum för Kvinnofrid
Sveriges Kommuner och Landsting